א) כתובות מג., ב) סנהדרין פו., ג) [שם כו:], ד) [לעיל לה וש"נו. ב) ל"ל מבד איו לו אחוה שמוחר באחוחו ובאשת אחיו דכתיב עם החמור חה שמעתי. ו) ס"ח כז. ט) ואע"פ שבחונט׳ פי׳ החמור עם הדומה לחמור. התמור עם הדומה נחמוד,

() [ל"ל אחיו], () [ועיין
מוספות זבחים קג. ד"ה
אין], () [ועיין לעיל ה:
מוספות ד"ה כי שדית],

גליון הש"ם

גמ' ורכנן אחיו הוא במצות. עי לש"י סוטה דף מל ע"ל ד"ה לחינו לתה ולע"ק: רש"י ד"ה פסולה. קמן נמי מהכא קנה ע"ב והא דלא נקט בב"ב שם טעם הב' דרש"י דהוא עדות שא"א יכול להזימה י"ל דכיון דמיקנו חז"ל דדיני ממונות ל"ל דרישה וחקירה נכלל בזה דכממון ל"ל שיהא יכול להזימה עי' סמ"ע ח"מ סימן ל"ג ס"ק כ"ו א"כ לאחר תקנת חו"ל דל"ל בממון עדות שיכול להזימה גם קטן ראוי לעדות מש"ה נקט הטעם רק דקטן בעלמותו פסול דאנשים כתיב אבל הכא דמיירי בדאורייתא שפיר נקט רש"י דיש עוד טעס דהוא עדות שאי אתה יכול להזימה ואולם ק"ל דעל טעם שני האיך שייך לומר קטן יוכיח האין שייך לומר קטן יוכיח הא אין הפסול בעלמותו משום קטנות אלא מטעם המוט קטמות מכח משפט המ"א יכול להזימה חה הכלל בעדות דלריך יכול להזימה ובאא"י להזימה גם בגדולים פסול וח"כ לח :שייך לומר קטן יוכיח ול״ע

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תום' ד"ה יהא עבד וכו' ורש"י פירש בפ"ק דגיטין דף יא נמחק ד' יא וכו׳ ובד״ה פסולא דרבנו:

רבינו חננאל

החובל בעבד כנעני של אחרים חייב בכולז. ר׳ יהודה אומר אין לעבדים בושת. כתב רבינו יצחק . וצ״ל. והילכתא עבד פסול יצ'ל, יוויילכונא עבו פטרל לעדות ויש לו בושת, וגר כשר לעדות ויש לו בושת. וכז כתב פר״ח זצ״ל. דרב שמואל הות נסיבה לר׳ אבה, כי קא שכבה אקניתינהו לנכסהא לרב ברה, ומתה.

דאפחסיה מכספיה. והרי בידו למוכרה: יצא עבד שאין לו אחוה. יצא עבד שאין דו אחוה. פי׳ אין יולאי חלליו קרויין אחים עם ישראל שאין בא בקהלים: במצות. כל מצוה שאשה חייבת בה עבד חייב בה דגמר לה לה מאשה [חגיגה ד.] : זוממי עבד. עדים שחייבוהו מיחת בית דין ונמלאו זוממין לא יהרוגו אלמה קים לן דעבד

כישראל לענין מיתת יי ב"ד דתנו במסכת מכות (דף מ:) וישראל לוחה ווגולהן על ידי עבד: סיקשי לד גר. שלידתו והורתו בקדושה אפילו לרבי יהודה יש לו אחוה ופסול למלכות ואפילו לשוטר בעלמא אא״כ אמו מישראל בפרק החולך ביבמות (דף מה:): עדות לא מלית אמרת. דאי לה נפקה לן פסולה מחחיך חיתי מק"ו: פסולה לעדות. דכתיב גבי עדים זוממין ועמדו שני האנשים [דברים יטן ותניא בשבועות (דף ל.) בעדים זוממין הכתוב מדבר דמשמע אנשים ולא נשים. ° קטן נמי מהכא נפקא לן דכתיב אנשים ולא קטנים ועוד דעדות שאי אתה יכול להזימה היא דלאו בר עונשין הוא: אינן בכל המצום. אלא במקלת דהא אשה מחוייבת בלחוין ועונשין וקטן ישנו במילה: שאין איש. ולא קרינא בהו שני אנשים: מגולו. דראוי לבא בקהל ופסול לעדות דכתיב (שמות כג) אל תשת ידך וגו׳ כלומר אל תשת רשע דחמס עד: מגולן וחד מהנך. והלד השוה שבהן שחינם זהירים בכל המלות זה מפני רשעו וזה מפני שלה נלטוה: חיים בנים. יחס בנים: לא יומתו אבות על בנים. לא יומת שום אדם על פי מי שאין בנו מיוחם ונקרא על שם אביו והיינו עבד: דחי ס"ד. כוליה קרא לכדאמר אתא לפסול בסנהדרין (דף מ:) קרובים: לכתוב על בניהם. מדשני למכתב בנים סתמא ש"מ תרתי: גר אין לו חיים דכתיבי וזרמת סוסים זרמתם ואע"ג דכתיבה בלאדן בן בלאדן ה"מ בגיותן אבל נחגיירו הבנים לא נחיחסו אחר אביהם בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סב.): יש לו חיים למטה. בנו נקרא על שמו: דחי ס"ד גר נמי פסול. דדרשינן על אבות על בנים שאין להם חיים אבות למה לי לאשתנויי בתרוייהו לכתוב ברישיה על בניהם לפסול קרובים ובסיפיה לישתני ולכתוב סתמא על אבות ושמעינן תרתי מדלא כחיב על אבותיהם: אלא מדכתב רחמנה על בנים. למפסל לעבד שמע מינה גר כשר דתו ליכא קל וחומר: כתבתינהו לנכסי. מלוג לחחר שנישחת לר׳ חבח: בתר דשכיבה הול רב שמוחל כו':

הבעל

דאפחתה מכספה אבל פציעה דלא אפחתה מכספה לא קמיבעיא ליה הא"ר יוםי בר חנינא משפצעה בפניה ואפחתה מכספה: :יוב בעבד כנעני של אחרים חייב וכו': ינצו בעמא דרבי יהודה אמר קרא יכי ינצו אנשים יחדיו איש ואחיו במי שיש לו אחוה במצות אלא מעתה לר' יהודה זוממי עבד לא קרא יובערת הרע מקרבך מכל מקום אלא מעתה לרבנן עבד יהא כשר למלכות אמרי ולמעמיך תיקשי לך גר לדברי הכל אלא אמֶר קרא נמקרב אחיך יממובחר שבאחיך אלא מעתה לרבנז יהא עבד כשר לעדות עדות בקל וחומר מאשה ומה אשה שהיא ראויה לבא בקהל יפסולה לעדות עבד תאמר בעבד שהוא ראוי למילה קמן יוכיח שישנו במילה ופסול לעדות מה לקמן שאינו במצות תאמר בעבד שהוא במצות אשה תוכיח שישנה במצות ופסולה לעדות וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה השוה שבהם שכן אינו איש תאמר בעבד שהוא איש אלא תיתי מגזלן מה לגזלן שכן מעשיו גרמו לו תאמר בעבד שאין מעשיו גרמו לו אלא תיתי מגזלן ומחד מהגך מר בריה דרבינא אמר אמר קרא לא יומתו בריה אבות על בנים לא יומתו על פי אבות שאין אבות על בנים יבעדות בנים לכתוב רחמנא דלא יומתו ע"פ אבות שאין להם חיים בנים

יצא עבד ישאין לו אחוה י ורבנן אחיו הוא יהרוגו דכתיב יועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו אמר רבא אמר רב ששת אמר דכתיב יוהגה עד שקר העד שקר ענה באחיו אמר עולא עדות לא מצית אמרת אתיא שאינו ראוי לבא בקהל אינו דין ישפסול לעדות מה לאשה שכן אינה ראויה למילה הצד השוה שבהן שכן אינן בכל המצות ופסולין להעיד אף אני אביא את העבד שאינו בכל המצות ופסול להעיד מה להצד להם חיים בנים דאי ם"ד כדאמרינן לא יומתו לא יומתו אבות על בניהם מאי בנים ש"מ אלא מעתה ובנים לא יומתו על אבות ה"ג לא יומתו ע"פ בנים שאין להם חיים אבות אלא

לא יהרג דה"ל עדות שאין אתה יכול להזימה: דבתיב כאשר ומם דעשות לאחיו. מימה דמקשה ליה לרבי יהודה מרבית ואונאה וגונב נפש דבכולהו כתיב אחיו ובלדקה נמי כתיב אחיך האביון ומיהו קלת משמע בפרק קמא דגיטין (דף יב.) דאין כל כך חובה ליתן לדקה לעבד דאמר דרשב"ג סבר יכול העבד לומר לרבו בשני בצורת או פרנסני או הוציאני

מה שאין כן בגר ש ביולא מחלליו רולה הקונטרס לפרש: זובובי עבד דא יהרוגו. וכיון דהם לא יהרוגו גם העבד

לחירות כי היכי דחזו לי חינשי

ומרחמי עלאי וגונב נפש נמי לא מחייב בעבד אפי׳ לרבנן דמבני ישראל כתיב ובהנחנקין (סנהדרין דף פו.) מייתי התם פלוגתא דר' יהודה ורבנן דהכא ורבית ואונאה נמי אין קנין לטבד בלא רבו:

יהא עבר כשר לעדות. מימה הא ילפינן בכל דוכתא ג"ש דלה לה מאשה וכ"ת דאתי "אחין ומרבה עבד ומפיק מג"ש א"כ גם מק"ו דקאמר נפיק י)וי"ל דכי גמרינן לה לה מאשה היינו להחמיר על העבד לעשותו כישראל לכל הפחות במצות שהאשה חייבת אבל לגרעו מאיש ולפוסלו לעדות כאשה לא נלמוד דמן הדין כשר הוא לעדות דכתיב ועמדו שני האנשים והאי איש הוא ועובד כוכבים אע"ג דאיש הוא מ"מ איו אחיו אבל עבד שהוא איש ואחיו בתצות ליתכשר א] ורש"י פירש בפ"ק

דגיטין (דף יא) גבי שטרות העולין בערכאות של נכרים כשרים לעדות מן התורה ושמעתין לא מוכחא הכי: שבן אינה במילה. אע"ג דלא מוסף רש"י שייכא במילה פירכא היאט

וי"מ דאין מצווה למול את בנה וליתא דא"כ מאי קאמר קטן יוכיח: אַלאַ תיתי מנזלן ומחד מהנך.

אין להקשות נילף דממור ופלוע דכה וכרות שפכה שפסולים לקהל שיהיו פסולין לעדות מגזלן וחד מהנך דמה להלד השוה שבהן שאין זהירים בכל המלות זה מפני

. רשעו וזה מפני שאין מלווה: ועבד נפקא לן מק"ו. נראה דלרווחא דמילתא נקטיה כלומר דאפי׳ תמלא לומר דלא נפיק מגופא דקרא מ"מ אתי בק"ו:

רדל

נהי ראין לו חיים למעלה למטה יש לו חיים לאפוקי עבד דאין לו חיים לא למעלה ולא למטה דאי סלקא דעתך גר פסול לעדות לכתוב רחמנא לא יומתו אבות על בניהם לכדאמרינן לא יומתו בעדות בנים ונכתוב רחמנא ובנים לא יומתו על אבות דשמעת מינה תרי חדא לא

יומתו בנים בעדות אבות ואידך לא יומתו על פי בנים שאין להם חיים אבות ועבד נפקא ליה בקל וחומר מגר ומה גר דלמעלה הוא דאין לו חיים אבל למטה יש לו חיים פסול לעדות עבד שאין לו חיים לא למעלה ולא למטה אינו דין שיהא פסול לעדות אלא מדכתב רחמנא לא יומתו אבות על בנים דמשמע לא יומתו על פי אבות שאין לו חיים בנים שמע מינה עבר שאין לו חיים לא למעלה ולא למטה הוא דפסול לעדות אבל גר יכיון דיש לו חיים למטה כשר לעדות וכ״ת לכתוב רחמנא ובנים לא יומתו על אבותיהם למה לי דכתב רחמנא ובנים לא יומתו על אבות דמשמע לא יומתו על פי בנים שאין להם חיים אבות יאיידי דכתב לא יומתו אבות על בנים כתב נמי ובנים לא יומתו על אבות: חרש שומה וקמן פגיעתן רעה: אימיה דרב שמואל בר אבא מהגרוניא הות נסיבא ליה לר' אבא כתבתינהו לנכסי לרב שמואל בר אבא ברה בתר דשכיבא

גר ה"ג דפסול לעדות אמרי הכי השתא גר

נח א מיי׳ פ״ד מהל׳ וטייו בהשנום ובח"ח חתנ עשין ע טוש"ע ח"מ סי מכד סעיף ו: נמ ב מיי׳ פי״ד מהל׳ איסורי ביאה הלכה

יו: יו: ב מיי פ"א מהלכות מלכים הלכה ד סמג לאוין קכא:

ד מייי בא ד מייי ד מיי' פ"ט מהל' עדות הל' א סמג לאוין רד טוש"ע ח"מ סימן

לה סעיף יד: סב ה מיי שם סמג שם טוש"ע ח"מ סימן לד :סעיף יט םג ו טוש"ע שם סימן לג :סעיף יא

תורה אור השלם 1. כִּי יִנְצוּ אֲנָשִׁים יַחְדָּו אִישׁ וְאָחִיוּ וְקְרְבָה אֵשֶׁת הָאֶחָד לִהַצִּיל אֶת אִישָׁה הָאֶחָד לִהַצִּיל אֶת אִישָׁה מִיֵּד מַכֵּהוּ וְשָׁלְחָה יְדְה והַחֲזִיקָה בִּמִבְשַׁיוּ:

דררים כה יא 2. וַעֲשִּׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר ַזְמַם לַעֲשׁוֹת לְאָ וּבַעַרְתָּ הָרָע מִקּרְבֶּךְּ:

3. שוֹם תָשִּׁים עָלֶיִךְ מֶלֶךְ אשר יבחר יי אלהיה בּוֹ מָקֶרֶב אַחֶיף תְּשִׁים עָלֶיף מֶלֶּךְ לֹא תוּכַל לְתַת עֶלֶיף אִישׁ נְבְרִי אֲשֶׁר לֹא אָחָיף הוּא: דברים יז טו ייין האני דבי פייטב. 4. וְדָרְשׁוֹ הַשֹּׁפְטִים הֵיטֵב והנה עד שקר העד שקר

5. לא יומתו אבות על בָּנִים וּבְנִים לא יומְתוּ עַל אָבוֹת אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יוּמָתוּ: דברים כד טז

אמר קרא כי ינצו אנשים יחדיו כו׳. מהתם נפקל לן חיוב נושת, דכתיב וקלותה לת כפה, ממון, אתה אומר ממון או אינו אלא ממש, נאמר כאן לא תחום עינך ונאמר להלן בעדים עים המונה מאק בערים זוממין לא תחום עינך, מה להלן ממון אף כאן ממון (חנהדרין פו.). יצא עבד שאין לו אחוה. ואפילו עס אחיו כני אכיו, דכתיב עם החמור, עם הדומה לחמור, אינו אלא כנהמה (שם). אחיו הוא במצות. בכל מנות שאשה חייבת בהן עבד חייב בהן, דגמר לה לה מאשה (שם).